

Motion till riksdagen 2024/25:373

av **Adrian Magnusson (S)**

Kommunal vetorätt vid friskoleetableringar

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa kommunal vetorätt vid friskoleetableringar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det svenska skolsystemet är ett världsunikt marknadsexperiment. I inget annat land har marknadskrafterna tillåtits att härja fritt inom skolväsendet så som i Sverige. Vinstintressen och aktieägarnas väl och ve präglar den svenska skolan. I linje med detta råder det en i det närmaste oreglerad etableringsrätt för friskolor i Sverige. Skolinspektionen kan neka en friskola att etablera sig i en kommun men det sker endast i ett fåtal undantagsfall. Kommuner äger rätt att yttra sig över friskoleetableringar och kan yttra sig negativt över en sådan. Skolinspektionen kan dock välja att lämna yttrandet utan avseende. Det är i ytterst få fall som en friskola i form av en vinstmaximerande aktiebolagsskola stoppas från att etablera sig för att den kommunala skolan hotas. Bolagens intressen av vinst på svenska elever värderas högst i det svenska skolmarknadsexperimentet.

Det är en i grunden ohållbar ordning att vinstintressen och marknadsintressen ständigt ska trumfa kommuners möjligheter att erbjuda en god utbildning. I det nuvarande systemet kan aktiebolag etablera en skola i en kommun och dränera den kommunala skolan på resurser. Detta kan i sin tur leda till att kommunen tvingas att lägga ned skolor. Inte sällan är det skolor på landsbygden som blir nedlagda efter att ett aktiebolag med miljarder i omsättning etablerat en skola i en kommun. Kommunen, föräldrarna och eleverna kan bara se på. Konflikten mellan stad och land skärps när marknadskrafternas intressen prioriteras. Det är en ordning som knappast är till gagn för en skola där kunskap, samhörighet och varje elevs möjlighet att få bygga sina drömmars liv ska stå i fokus.

Sverige behöver se till att landets kommuner får starkare verktyg för att freda sina skolor och ta till vara intresset att bibehålla en god kvalitet i de kommunala skolorna.

För att landsbygdsskolor inte ska behöva slå igen för att skolbolagens vinstintressen ska gå först. För att elevernas väl och ve ska stå i fokus, inte aktieägarnas. Det behövs därför en kommunal vetorätt vid friskoleetableringar så fort som möjligt.

Adrian Magnusson (S)